EIROPAS PARLAMENTS

2004 *2009*

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

2008/2235(INI)

22.10.2008

ZIŅOJUMA PROJEKTS

Direktīvas 2003/9/EK, ar ko paredz patvēruma meklētāju un bēgļu uzņemšanas noteikumus, īstenošana Eiropas Savienībā - LIBE komitejas 2005.-2008. gada vizītes
(2008/2235(INI))

Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komiteja

Referente: *Martine Roure*

PR_INI

SATURA RĀDĪTĀJS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS 3

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par Direktīvas 2003/9/EK, ar ko paredz patvēruma meklētāju un bēgļu uzņemšanas noteikumus, īstenošana Eiropas Savienībā - LIBE komitejas 2005.-2008. gada vizītes (2008/2235(INI))

Eiropas Parlaments,

– ņemot vērā Padomes 2003. gada 27. janvāra Direktīvu 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai („Uzņemšanas direktīva")[1],

– ņemot vērā Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīvu 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu („Procedūras direktīva")[2],

– ņemot vērā Padomes 2003. gada 18. februāra Regulu (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm,(„Regula Dublina II")[3]

– ņemot vērā Komisijas 2007. gada 26. novembra ziņojumu par Padomes 2003. gada 27. janvāra direktīvas 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai, piemērošanu (COM(2007)0745),

– ņemot vērā Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju un jo sevišķi tās 5. un 8. pantu,

– ņemot vērā ANO Bērna tiesību konvenciju,

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas delegācijas Itālijā (Lampedūza), Spānijā (Seūta, Meliļa), Francijā (Parīze), Maltā, Grieķijā, Beļģijā , Apvienotajā Karalistē, Nīderlandē, Polijā, Dānijā un Kiprā ziņojumus;

– ņemot vērā Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas ziņojumu (A6-0000/2008),

A. tā kā Direktīva 2003/9/EK, ar ko nosaka obligātos standartus patvēruma meklētāju uzņemšanai, ir ļoti svarīga kopējā Eiropas patvēruma piešķiršanas režīma pirmā posma sastāvdaļa;

B. tā kā „Uzņemšanas direktīva" un „Procedūras direktīva" uzliek pienākumu dalībvalstīm sniegt patvēruma meklētājiem rakstisku informāciju par viņu tiesībām, kā arī par organizācijām, kas nodrošina viņiem palīdzību; tā kā, ņemot vērā procedūru sarežģītību un ļoti īsos termiņus, it īpaši paātrinātās procedūras gadījumā, patvēruma meklētājiem un

[1] OV L 31, 6.2.2003., 18. lpp.
[2] OV L 326, 13.12.2005., 13. lpp.
[3] OV L 50, 25.2.2003., 1. lpp.

imigrantiem ir ļoti svarīgi, lai viņiem būtu pieejama atbilstoša juridiska konsultācija, tulks, kā arī lai tie lēmumi, kuri uz viņiem attiecas, būtu viņiem saprotamā valodā;

C. tā kā, lai nodrošinātu efektīvu piekļuvi patvērumam, ir ļoti svarīgi raudzīties, lai patvēruma procedūras būtu skaidras (patvēruma pieprasījuma pieņemšanas vai noraidīšanas kritēriji), taisnīgas, efektīvas un proporcionālas;

D. tā kā atbilstīgi Direktīvas 2003/9/EK 7. pantam patvēruma meklētāji var brīvi pārvietoties tās dalībvalsts teritorijā, kurā viņi ir pieprasījuši patvērumu, taču šīs tiesības dalībvalstis var ierobežot;

E. tā kā Bērna tiesību konvencija aizsargā visu nepilngadīgo tiesības, tostarp to, kuri neatrodas savā izcelsmes valstī; tā kā „Uzņemšanas direktīvā" noteikts, ka dalībvalstīm jāņem vērā nepilngadīgo īpašā situācija un šī direktīva piešķir viņiem īpašas tiesības, piemēram, tiesības uz izglītību;

F. tā kā vizīšu laikā deputāti vairākkārt konstatējuši, ka aizturēšanas apstākļi attiecībā uz higiēnu, saspiestību, pieejamo aprīkojumu ir neciešami, un ka aizturētās personas netika sistemātiski informētas par to aizturēšanas iemesliem, par viņu tiesībām un lietu izskatīšanas virzību;

Vispārējas piezīmes un patvēruma piešķiršanas procedūras

1. pauž nozēlu, ka vizīšu laikā atklājās, ka pašreizējās direktīvas dalībvalstīs tiek slikti piemērotas vai netiek piemērotas vispār; prasa Komisijai veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu šo direktīvu transponēšanu un ievērošanu;
2. pauž nožēlu par to, ka direktīva 2003/9/EK paredz dalībvalstīm iespēju pēc saviem ieskatiem īstenot pilnvaras, jo īpaši saistībā ar uzņemšanas materiālo iespēju līmeni, piekļuvi nodarbinātībai un veselības aprūpei, kaitējot dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanai;

3. aicina dalībvalstis būt solidārākām ar tām valstīm, kuras visvairāk skar imigrācijas problēmas, neaprobežojoties tikai ar tehnisku un/vai finansiālu solidaritāti; prasa Komisijai izpētīt iespēju sagatavot izmaksu sadales instrumenta priekšlikumu, lai nodrošinātu lielāku efektivitāti dalībvalstīs un augstāku patvēruma meklētāju aizsardzības līmeni;

4. prasa Komisijai ieviest nepārtrauktu apmeklējumu un pārbaužu sistēmu; iesaka Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejai turpināt vizītes, lai nodrošinātu Kopienas tiesību ievērošanu attiecībā uz uzņemšanas apstākļiem;

Uzņemšana

5. pauž nožēlu, ka atvērto izmitināšanas centru, ko izveidojušas dažas dalībvalstis, uzņemšanas iespējas ir zemas un neatbilst vajadzībām;

6. prasa, lai patvēruma meklētāju un imigrantu uzņemšana notiktu galvenokārt atvērtos uzņemšanas centros, uzskata, ka patvēruma meklētāji ir īpaši neaizsargāti un uz viņiem nav jāattiecina brīvību ierobežojoši pasākumi;

7. atgādina dalībvalstu pienākumu nodrošināt piekļuvi patvēruma pieprasījuma procedūrām;

8. uzskata, ka jāmeklē līdzsvars starp procedūru ātrumu, valsts uzņemšanas spēju un taisnīgu katra gadījuma izskatīšanu, jo īpaši paātrinātas procedūras gadījumā;

Piekļuve informācijai un tiesības izmantot tulka pakalpojumus

9. uzskata, ka informācija par procedūrām galvenokārt ir rakstveida informācija, un ka termiņi ir ļoti īsi, kas var izraisīt saprašanas problēmas un radīt šķērsli patvēruma meklētāju tiesību efektīvai īstenošanai, iesniedzot pieprasījumu; prasa nodot patvēruma meklētāju un imigrantu rīcībā brošūras, kurās vairākās valodās izskaidrotas visas viņu tiesības; prasa dalībvalstīm paredzēt informāciju, izmantojot arī citus verbālus vai vizuālus līdzekļus;

10. pauž bažas attiecībā uz to, ka trūkst tulku, tostarp oficiālām sarunām; neatlaidīgi prasa dalībvalstīm nodrošināt publisku bezmaksas tulkošanas dienestu, nepieciešamības gadījumā – pa telefonu;

11. mudina dalībvalstis iesaistīt Eiropas Bēgļu fonda finansiālo atbalstu, lai uzlabotu piekļuvi informācijai, jo īpaši, lai palielinātu to valodu skaitu, kurās tiek piedāvāta informācija vai informācijas nesēji;

Juridiskā palīdzība

12. pauž nožēlu, ka patvēruma meklētāju un imigrantu piekļuve bezmaksas juridiskajām konsultācijām ir ierobežota un ka tā dažkārt aprobežojas tikai ar dažu advokātu vārdu sarakstu, kā rezultātā tie, kuriem nav pietiekamu līdzekļu, paliek bez palīdzības;

13. atgādina, ka īpaši grūti ir atrast piemērotu juridisku palīdzību tām personām, kuras ir aizturētas, tāpēc, ka viņiem ir grūtības sazināties ar apkārtējo pasauli;

14. atzīmē, ka piekļuves advokātiem nepārtrauktība ir sarežģītāka, ja aizturētie tiek pārvietoti no viena uzņemšanas vai aizturēšanas centra uz citu;

15. pauž gandarījumu par ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos un NVO pārstāvju darbu juridiskās palīdzības jomā, taču uzskata, ka tas nevar aizstāt valstu atbildību;

16. aicina dalībvalstis nodrošināt bezmaksas publisku efektīvu juridisko palīdzību visiem patvēruma meklētājiem un imigrantiem;

Veselības aprūpes pieejamība

17. pauž nožēlu, ka lielākajā daļā apmeklēto aizturēšanas centru, patvēruma meklētāji un migranti nemitīgi sūdzas par veselības aprūpes nepietiekamību un neatbilstību, grūtībām apmeklēt ārstus vai sazināties ar viņiem, par īpašu aprūpes pasākumu un medikamentu trūkumu (jo īpaši sievietēm – grūtniecēm, spīdzināšanas upuriem domātu);

18. prasa dalībvalstīm palielināt pašlaik pieejamo medicīnisko pakalpojumu daudzumu, lai tie nebūtu tikai neatliekamās palīdzības pasākumi, kā arī nodrošināt garīgo veselību;

Darba iespējas

19. prasa Komisijai iesniegt priekšlikumu par Direktīvas 2003/9/EK grozīšanu, lai uzlabotu piekļuvi darba tirgum;

20. prasa dalībvalstīm nenoteikt tādus tiesiskus vai administratīvus ierobežojumus, kas traucētu piekļūt darba tirgum;

NVO palīdzība

21. atzīst to lielo darbu, ko veic asociācijas attiecībā uz palīdzību patvēruma meklētājiem un nelegālajiem migrantiem;

22. prasa dalībvalstīm nodrošināt, lai asociāciju pārstāvji bez tiesiskiem vai administratīviem šķēršļiem varētu piekļūt patvēruma meklētājiem vai nelegālajiem migrantiem, tostarp tiem, kuri atrodas aizturēšanas centros;

Aizturēšana

23. pauž nožēlu, ka dalībvalstis aizvien vairāk izmanto aizturēšanu; atgādina, ka aizturēšanai jābūt pēdējai iespējai, kad izrādās, ka visi pārējie pasākumi, kas neierobežo brīvību, nav devuši gaidīto rezultātu, tai jābūt ar noteiktu mērķi (piemēram, izraidīšana) un aizturēšanas ilgums nedrīkst pārsniegt mērķa sasniegšanai nepieciešamo;

24. atgādina, ka Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5. pantā noteiktas tiesības tiesā apstrīdēt brīvības atņemšanas pasākumu; prasa, lai ikviens trešās valsts pilsonis, kuram piemērota aizturēšana, var vērsties tiesā;

25. pauž bažas par apstākļiem aizturēšanas vietās, kurās uzturas patvēruma meklētāji un nelegālie imigranti, kaut arī viņi nav izdarījuši noziedzīgas darbības; prasa, lai nodrošinātu aizturētās personu aizsardzību, tās turēt apcietinājumā atsevišķās ēkās;

26. pauž bažas par dažu aizturēšanas centru bēdīgo stāvokli un higiēnas prasību neievērošanu tajos; atgādina, ka cieņpilnas uzņemšanas pienākums attiecas arī uz aizturētajām personām; prasa, lai visi aizturēšanas centri, kas neatbilst standartiem, tiktu iespējami ātri slēgti;

27. konstatē, ka piekļuvi veselības aprūpei, jo īpaši psiholoģiskai aprūpei bieži vien apgrūtina apcietinājuma vietu apstākļi; prasa dalībvalstīm nodrošināt medicīnisko darbinieku, tostarp psihologu piemērotu un neatkarīgu diennakts klātbūtni aizturēšanas centros;

28. aicina dalībvalstis uzlabot kontaktu ar ārējo vidi, tostarp atļaujot regulārus apmeklējumus, paplašinot piekļuvi telefonam, ieviest internetu vispārējā lietošanā visos centros;

Nepavadīti nepilngadīgie un ģimenes

29. atgādina, ka bērna interesēm jābūt pirmajā vietā, pieņemot ikvienu lēmumu vai pasākumu attiecībā uz nepilngadīgo atbilstīgi Konvencijai par bērna tiesībām;

30. prasa, lai principā tiktu aizliegta nepilngadīgu migrantu un patvēruma meklētāju aizturēšana; lai nepilngadīgo aizturēšana kopā ar vecākiem būtu izņēmuma pasākums un lai tās mērķis būtu bērna svarīgāko interešu aizsardzība;

31. aicina dalībvalstis, kas to vēl nav izdarījušas, bez iebildumiem parakstīt un ratificēt Bērna tiesību konvenciju;

32. atgādina, ka visiem nepilngadīgajiem ir tiesības uz izglītību, neatkarīgi no tā vai viņi atrodas savā izcelsmes valstī vai nē; prasa dalībvalstīm nodrošināt šīs tiesības, tostarp arī tad, kad nepilngadīgais ir aizturēts; prasa, lai piekļuve izglītībai notiktu kopienā bez jebkāda veida administratīviem ierobežojumiem, kas varētu nošķirt nepilngadīgos ārvalstniekus, lai nodrošinātu bērnu un viņu ģimeņu labāku integrāciju;

33. atgādina, ka nepilngadīgajiem ir tiesības uz viņu vecumam atbilstošu brīvā laika pavadīšanu un prasa dalībvalstīm nodrošināt šīs tiesības, tostarp, ja bērni ir aizturēti;

34. prasa dalībvalstīm nodrošināt, lai nepavadītie nepilngadīgie un ģimenes tiktu izmitinātas atsevišķos centros, tostarp tad, kad viņi ir aizturēti, lai izvairītos no saspiestības, dzīvojot kopā ar citiem pieaugušajiem, kā arī nodrošināt tiesības uz aizsargājošu vidi;

35. aicina visām personām, kas strādā ar nepilngadīgajiem un nepavadītiem nepilngadīgajiem, sniegt speciālu un atbilstošu apmācību, kas būtu piemērota bērnu situācijai;

Nepavadīti nepilngadīgie

36. prasa norīkot katram nepavadītājam nepilngadīgajam likumīgu neatkarīgu aizstāvi, lai nodrošinātu viņa aizsardzību; prasa skaidri noteikt likumīgā aizstāvja kompetenci un lomu;

37. aicina Komisiju noteikt kāda ģimenes locekļa identifikācijas un meklēšanas pienākumu Eiropas Savienībā, lai nodrošinātu, ka nepilngadīgais, ja tas ir viņa interesēs, var pievienoties ģimenes loceklim;

38. pauž bažas par nepavadītu nepilngadīgo pazušanu; prasa Komisijai un dalībvalstīm ieviest saskaņotu statistikas datu vākšanas sistēmu par identificēšanu un nepavadītajiem nepilngadīgajiem sniegto palīdzību, lai šo parādību apkarotu;

39. prasa Komisijai un dalībvalstīm ieviest saskaņotu un ticamu mehānismu nepavadītu nepilngadīgo identificēšanai, kā arī kopīgus noteikumus par vecuma apstrīdēšanu; šajā saistībā atgādina, ka attiecīgās personas vecuma apstrīdēšanas procedūras gaitā piesardzības nolūkos šī persona līdz procedūras beigām jāuzskata par nepilngadīgu un pret viņu jāizturas kā pret nepilngadīgu;

Ģimenes

40. atgādina, ka Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 8. pants nodrošina tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību; prasa dalībvalstīm aizsargāt ģimenes vienotību;

41. aicina dalībvalstis pirms ģimeņu ar bērniem aizturēšanas, izvērtēt visus piemērotos pasākumus, kas nav brīvības atņemšanas pasākumi, un pierādīt, ka tie nav efektīvi;

42. aicina nodrošināt patvēruma meklētāju ģimenēm piekļuvi ģimenēm un bērniem domātiem pakalpojumiem, kā arī to ārstu apmeklējumiem, kuri specializējušies bērnu aizsardzībā;

Neaizsargātas personas

43. prasa Komisijai noteikt kopīgus obligātus standartus neaizsargātu personu jo īpaši spīdzināšanas vai cilvēktirdzniecības upuru noteikšanai;

44. uzskata, ka ikviena neaizsargāta persona savas īpašās situācijas dēļ nedrīkst tikt apcietināta, jo tas var ietekmēt šīs personas stāvokli;

45. mudina dalībvalstis nodrošināt specializētu palīdzību neaizsargātām personām un spīdzināšanas, kā arī cilvēktirdzniecības upuriem, jo īpaši psiholoģisko palīdzību, lai varētu nodrošināt viņu aizsardzību; prasa, lai viss personāls, kas kontaktē ar neaizsargātām personām, tostarp tas, kas atbild par patvēruma pieprasījumiem, tiek īpaši apmācīts;

Dublinas sistēma

46. pauž bažas par to, ka saistībā ar Dublinas sistēmu pieaug aizturēto personu skaits un dažās dalībvalstīs gandrīz sistemātiski tiek veikti brīvības atņemšanas pasākumi; aicina šīs personas neievietot brīvības atņemšanas iestādēs, ja nav izrādījies, ka pastāv bēgšanas risks un dalībvalsts to nav pierādījusi;

47. pauž nožēlu, ka dažās dalībvalstis ierobežo to personu skaitu, uz kurām attiecas Dublinas sistēma par uzņemšanas standartiem; prasa Komisijai skaidri noteikt, ka Direktīva 2003/9/EK tiek piemērota arī attiecībā uz šīm personām, lai nodrošinātu, ka viņas var izmantot visas tiesības;

48. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai.